

ERASMUS KA1: ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΣΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

Στοχευμένες Παρεμβάσεις Δεύτερου Επιπέδου (Tier 2) στη Σχολική Τάξη

Ένα Μοντέλο Συστηματικής Υποστήριξης Μαθητών

Αγγελική Μιχαλακέα- Κοινωνιολόγος, MSc Βιοηθικής

Περίληψη

Το **Positive Behavioral Interventions and Supports (PBIS)** αποτελεί ένα ολοκληρωμένο, πολυεπίπεδο πλαίσιο για τη διαχείριση και πρόληψη προβλημάτων συμπεριφοράς στο σχολείο. Η φιλοσοφία του συνδέεται στενά με την πρόληψη, την προαγωγή της σχολικής ευημερίας και τη διασφάλιση της ισότητας για όλους τους μαθητές. Στο άρθρο παρουσιάζονται οι βασικές αρχές του PBIS, με έμφαση στο δεύτερο επίπεδο παρέμβασης (Tier 2). Αναλύονται οι διαδικασίες αναγνώρισης μαθητών, το μοντέλο ABC ανάλυσης συμπεριφοράς, η στρατηγική Stop–Walk–Talk για την πρόληψη εκφοβισμού, παραδείγματα παρεμβάσεων και οι τρόποι παρακολούθησης της αποτελεσματικότητας.

Εισαγωγή

Το PBIS είναι μια συστηματική προσέγγιση βασισμένη σε δεδομένα, που στοχεύει στην προώθηση θετικών συμπεριφορών και στη μείωση προβλημάτων (OSEP, 2015). Σε αντίθεση με παραδοσιακές πειθαρχικές πρακτικές, επικεντρώνεται στην πρόληψη μέσα από τη διδασκαλία προσδοκώμενων συμπεριφορών, τη χρήση θετικής ενίσχυσης και τη συνεχή συλλογή δεδομένων. Η εφαρμογή του PBIS συνδέεται με τη δημιουργία

ενός σχολικού κλίματος που προάγει την ευημερία και την ασφάλεια όλων των μαθητών, ενώ παράλληλα ενισχύει την ισότητα στην πρόσβαση σε υποστηρικτικές παρεμβάσεις (Simonsen, 2017).

Το μοντέλο οργανώνεται σε τρία επίπεδα:

- α). Tier 1: καθολικές στρατηγικές για το σύνολο των μαθητών,
- β). Tier 2: στοχευμένες παρεμβάσεις για το 10–15% των μαθητών που χρειάζονται πρόσθετη υποστήριξη,
- γ). Tier 3: εξατομικευμένες παρεμβάσεις για μαθητές με σοβαρότερες ανάγκες (Lewis & Bradley, 2012).

Οι παρεμβάσεις Tier 2 αποτελούν κρίσιμη γέφυρα μεταξύ των καθολικών και των εντατικών πρακτικών, καθώς είναι πιο στοχευμένες αλλά όχι αποκλειστικά θεραπευτικές.

Αναγνώριση και Ανάλυση Συμπεριφοράς

Η αναγνώριση μαθητών που χρειάζονται υποστήριξη στο Tier 2 γίνεται με βάση αντικειμενικά δεδομένα, όπως: συχνές παραπομπές πειθαρχίας, επαναλαμβανόμενα μικρά περιστατικά, χαμηλή σχολική φοίτηση, μειωμένη ακαδημαϊκή επίδοση, ενδείξεις εσωτερικευμένων δυσκολιών (π.χ. άγχος, κοινωνική απόσυρση).

Για την κατανόηση των συμπεριφορών χρησιμοποιείται το μοντέλο ABC (Antecedent–Behavior–Consequence), που περιγράφει τη σχέση ανάμεσα στα γεγονότα που προηγούνται, τη συμπεριφορά του μαθητή και τις συνέπειες που ακολουθούν. Μέσα από αυτή τη λειτουργική ανάλυση, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να σχεδιάσουν στρατηγικές που στοχεύουν στη βαθύτερη λειτουργία της συμπεριφοράς, είτε αυτή αφορά την αναζήτηση προσοχής είτε την αποφυγή δυσκολίας είτε την ανακούφιση από ένταση.

Παρεμβάσεις Tier 2

Οι πιο συνηθισμένες πρακτικές περιλαμβάνουν:

α). **Check-In/Check-Out (CICO):** ο μαθητής ξεκινά και ολοκληρώνει την ημέρα με έναν ενήλικα που παρέχει στόχους και ανατροφοδότηση.

β). **Ομάδες κοινωνικών δεξιοτήτων:** οι μαθητές εκπαιδεύονται στη συνεργασία, την επικοινωνία και την επίλυση συγκρούσεων.

γ). **Ακαδημαϊκή υποστήριξη:** μέσω διαφοροποιημένης διδασκαλίας και πρόσθετων δραστηριοτήτων.

Οι στρατηγικές αυτές ενισχύονται με προληπτική διαχείριση antecedents, θετική ενίσχυση και διδασκαλία αυτορρύθμισης.

Εκφοβισμός και η Στρατηγική Stop–Walk–Talk

Ο σχολικός εκφοβισμός αποτελεί ένα από τα πιο συχνά προβλήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευτικοί. Στο πλαίσιο του PBIS, η στρατηγική **Stop–Walk–Talk** διδάσκεται συστηματικά σε όλους τους μαθητές ως προληπτικό εργαλείο:

Stop: Ο μαθητής χρησιμοποιεί το σήμα «Σταμάτα», με λεκτική ή μη λεκτική μορφή.

Walk: Αν ο θύτης συνεχίσει, απομακρύνεται από το περιστατικό.

Talk: Αν η συμπεριφορά εξακολουθεί, απευθύνεται σε έναν ενήλικα, όχι ως «κάρφωμα» αλλά ως υπεύθυνη πράξη αναφοράς.

Η στρατηγική αυτή μειώνει την ενίσχυση που λαμβάνει ο θύτης, ενδυναμώνει το θύμα και συμβάλλει στη δημιουργία κουλτούρας ασφάλειας και δικαιοσύνης στο σχολείο. Στην πράξη εφαρμόζεται με διδασκαλία, role-play και θετική ανατροφοδότηση, ενώ στο Tier 2 μπορεί να αποτελέσει βασικό μέρος ομάδων κοινωνικών δεξιοτήτων.

PBIS- Σχολική Ευημερία και Ισότητα

Η υλοποίηση του PBIS συνδέεται στενά με την προώθηση της σχολικής ευημερίας. Οι παρεμβάσεις δεν έχουν μόνο στόχο τη μείωση των προβλημάτων, αλλά και τη βελτίωση του αισθήματος ασφάλειας, της ψυχοκοινωνικής υγείας και της συμμετοχής των μαθητών.

Παράλληλα, συμβάλλουν στην ενίσχυση της ισότητας, καθώς μειώνουν τις ανισότητες που σχετίζονται με την πειθαρχική μεταχείριση και παρέχουν σε όλους τους μαθητές ισότιμη πρόσβαση σε υποστηρικτικές πρακτικές (Childs et al., 2016). Έτσι, το PBIS δεν αποτελεί απλώς ένα εργαλείο διαχείρισης συμπεριφοράς, αλλά ένα πλαίσιο που ενισχύει τη συμπερίληψη και τη δικαιοσύνη στο σχολικό περιβάλλον.

Συμπεράσματα

Οι στοχευμένες παρεμβάσεις Tier 2, ενταγμένες στο πλαίσιο του PBIS, αποτελούν κρίσιμη γέφυρα μεταξύ καθολικών και εξατομικευμένων πρακτικών. Μέσα από την έγκαιρη αναγνώριση, τη λειτουργική ανάλυση συμπεριφοράς και την εφαρμογή στρατηγικών όπως το CICO, οι ομάδες κοινωνικών δεξιοτήτων και η Stop–Walk–Talk, τα σχολεία μπορούν να προλαμβάνουν την κλιμάκωση προβλημάτων και να ενισχύουν την ευημερία και την ισότητα.

Το PBIS προσφέρει ένα ισχυρό, προληπτικό πλαίσιο που μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία σχολείων πιο δίκαιων, συμπεριληπτικών και ασφαλών για όλους τους μαθητές. Επιπλέον, παρουσιάζονται πέντε Βήματα για Εφαρμογή του Tier 2 στην Τάξη:

α).Εντοπισμός μαθητών με βάση δεδομένα (παρουσίες, συμπεριφορά, επίδοση).

β).Ανάλυση συμπεριφοράς με το μοντέλο ABC (πριν – συμπεριφορά – συνέπεια).

γ).Επιλογή στρατηγικής: Check-In/Check-Out, ομάδες κοινωνικών δεξιοτήτων, διαφοροποιημένη διδασκαλία.

δ).Διδασκαλία Stop–Walk–Talk σε μικρές ομάδες για πρόληψη εκφοβισμού.

ε).Συνεχής παρακολούθηση με δεδομένα και ανατροφοδότηση προς τους μαθητές.

Η επιτυχία των παρεμβάσεων εξαρτάται από τη συνέπεια στην εφαρμογή, τη συνεργασία όλων των μελών της σχολικής κοινότητας, τη συστηματική χρήση δεδομένων για αξιολόγηση και προσαρμογή.

Βιβλιογραφία

Childs, K., et al. (2016). *PBIS Implementation and outcomes*. Journal of Positive Behavior Interventions.

Lewis, T., & Bradley, L. (2012). *Classroom Problem Solving: Tier 2 Supports*. Springfield: University of Missouri.

Mathews, S., et al. (2014). *School-wide PBIS and student achievement*. Educational Psychology Review.

Myers, D., et al. (2017). *PBIS in the Classroom*.

OSEP (2015). *Technical Assistance Center on PBIS*.

Simonsen, B. (2017). *Positive Classroom Behavior Support*. Classroom PBIS LEA SCTG.